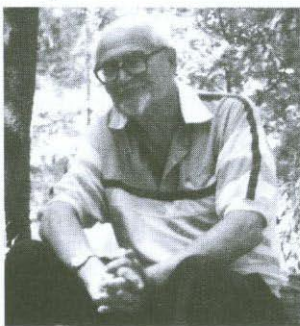

Herr Fischmeister, jste volný!

Někdo prožije život klidně a nenápadně, osudy jiného by vydaly na napínavý román. Těžko říci, kdo komu může závidět. Jsou totiž situace, kdy by člověk za trochu klidu a jistoty dal nevímco, zatímco druhému připadá, že jeho život je až k nesnesení jednotvárný.

Životní příběh doktora přírodních věd a doktora medicíny Ladislava Fischmeistera, amerického psychiatra, původem z Humpolce, by mohl být předlohou napínavého hollywoodského filmu. Čerstvý pětasedmdesátník, který prožil půl století v exilu, filatelista od dětství, jehož svérázné upravený exponát ČSR I získal na Mezinárodní výstavě poštovních známek PRAGA 1998 zlatou medaili, osvětímský vězeň, jehož život kvůli jediné poštovní známce visel na tenounkém vlásku, vyloučený vysokoškolař, poslaný komunistickým režimem k převýchově do Jáchymova, muž originálních názorů, prostě jedním slovem člověk pozoruhodného osudu.

Už jsme si řekli, že RNDr. et MUDr. Ladislav Fischmeister je psychiatrem. A i kdyby jím nebyl, rozhodně by díky svému zevnějšku mohl psychiatra hrát v americkém filmu. Stíhlý, obrýlený muž s rozčuchanými šedými vlasy a bílou koží bradkou je přímo jeho prototypem. Pro nás je zajímavé, že je rovněž filatelistou, a to už bezmála

sedmdesát let. Ačkoliv dlouhou dobu patří mezi významné světové sběratele československých poštovních známek, až do poloviny osmdesátých let o něm naši filatelisté nevěděli prakticky nic. Poúnorový emigrant nekompromisních názorů se domů nesměl vrátit celých čtyřicet let. Až v období Gorbačovova tání mohl poprvé přijet na Světovou výstavu poštovních známek PRAGA 1988. Po listopadu roku 1989 se pak jeho návštěvy staré vlasti staly častějšími, a tak s ním měla příležitost se setkat řada našich sběratelů. Známe jeho exponát, některým z nás bývá i zdatným soupeřem na aukcích, kde jej neúnavně doplňuje o další materiál, s jeho značkou se setkáváme na některých našich vzácných známkách, jejichž pravost ověřil. Asi jen málokdo z nás však ví, jak dramatické byly jeho osudy a jak hluboce do nich zasáhly poštovní známky.

On sám se tou historií nijak nechlubí, a tak jsem se o ní dozvěděl vlastně náhodou. Známe se už nějakých deset let a já mu letos na jaře věnoval knihu Pošta v ghettu Terezín. Když v ní listoval, padl jeho zrak na vyobrazenou dopisnici z Osvětími, pokýval hlavou a povídá - "Jo, Osvětím, tam jsem taky byl...". "Vy jste přežil vyhlazovací tábor v Osvětími?", zeptal jsem se nevěřícně. "Ale ne," pousmál se, "já tam nebyl jako Žid, já jsem Čech a byl jsem tam jako politický vězeň. A dokonce kvůli poštovní známce!" To už moje zvědavost neznala mezí, a tak dlouho jsem naléhal, až mi pan doktor svůj příběh vyprávěl.

"Narodil jsem se v Humpolci 12. března roku 1923. Naše rodina tradičně patřila k váženým občanům, jeden můj dědeček byl u nás okresním a městským zvěrolékařem, druhý dědeček byl stavitelem v Rakovníku. Tatínek byl taky veterinář a navíc i vrchní státní komisař a veterinární delegát naší republiky ve Varšavě; k té měl vůbec blízko - vystudoval tu i veterinární fakultu. Tatínek ale v mládí nešťastně onemocněl při epidemii španělské chřip-

ky a už se nikdy úplně zdravotně nevzpamatoval. Vyvinula se u něj srdeční choroba, na kterou předčasně umřel, když mi byly dva roky.

Sourozence jsem neměl, a tak jsme po tatínkově smrti zůstali s maminkou sami. Už jako malé dítě jsem sbíral kde co - brouky, motýly a od druhé třídy obecné školy i poštovní známky; tahle vášeň mě provázela i gymnáziem v Německém Brodě. Možná to bylo rodinným prostředím, možná měla trochu vlivu i filatelie se svými cizokrajnými známkami, dneska už to vlastně přesně nevím, ale od raného mládí jsem se učil jazyky. V osmnácti jsem už mluvil německy a francouzsky, krátce potom jsem se naučil i polsky.

Maturoval jsem v roce 1942, za protektorátu, vysoké školy byly zavřené a náš ročník byl totálně nasazen.^{1/} Česky řečeno to znamenalo každodenní těžkou nucenou práci pro německou říši. Byl jsem nasazený daleko od domova, v Myslovicích ve Slezsku.^{2/} Pracoval jsem tam jako pomocný dělník na stavbách, při výkopech, v továrně na syntetický benzín, prostě, kde bylo potřeba. Spolu s námi tu byli taky Francouzi, váleční zajatci, které krátce před tím Němci propustili ze zajetí a hned je zavlekli do pracovních táborů. Když se zjistilo, že se s nimi umím dorozumět, byl jsem vedle své práce pověřen i funkcí jakéhosi tlumočnicka. Zajatci si na mě zvykli, představoval jsem pro ně vlastně jediné spojení s okolním světem.

Filatelie mě ale neopustila ani v té hrozné době, schovával jsem si aspoň známky z dopisů. Velitelem našeho pracovního tábora byl polský Němec, který využíval svou neomezenou moc a okrádal nás, jak mohl. Kradl ve velkém i v malém, jídlo, šaty, potravinové lístky, nepohrdl ničím. V té době, kdy všichni totálně nasazení padali únavou z vyčerpávající fyzické práce a mizerné příděly jídla stačily sotva na přežití, to bylo samozřejmě obzvlášť odporné. Ale nakonec měl přece jen smůlu.

Jednou mi přišel dopis z domova, od maminky, která mi jako filatelistovi obálku hezky vyfrankovala tehdy nově vydanými protektorátními známkami s postilionem na koni a v dopise mě na to ještě zvlášť upozornila. Dopis došel, ale bez známek. Ty byly utržené i s rohem obálky. Velitel tábora je prostě ukradl. I tahle nepatrná maličkost mu stála za to...

Já to sbíral, tak mě to našťvalo a šel jsem si tomu dotyčnému stěžovat. Ten mě ale přezíravě odbyl, já se s ním pohádal a on mě za tu drzost nakonec dal zavřít. Když se to dozvěděli Francouzi, nechal si potrestání svého tlumočnicka líbit. Seběhli se ke kanceláři, na protest odmítli nastoupit do práce a vyhlásili stávkou. Já jim marně vysvětloval - neblázněte, tady nejste ve Francii, oni vás můžou snadno pobít! Bylo pozdě, události dostaly rychlý spád. Velitel tábora zavolal gestapo, ohlásil vzpuru - stávkou, kterou jsem prý podněcoval, gestapo sebralo každého desátého Francouze, nikoho z nich už pak prý nikdo nikdy neviděl, a zatklo i mě. Vyslechli

^{1/} Totální nasazení, Totaleinsatz - jedno z opatření tzv. totální mobilizace, vyhlášené v nacistickém Německu po porážce jeho armády u Stalingradu začátkem roku 1943. Spočívalo v masovém nasazení pracovních sil (hlavně mládeže) z okupovaných zemí do nacistického válečného průmyslu i polovojenských a technických služeb. Jeho cílem bylo uvolnění německých pracovních sil pro hitlerovskou armádu. V protektorátu Čechy a Morava začaly nucené odvodny na práci do Německa již v roce 1942; týkaly se mládeže narozené v letech 1918 - 23. K těmto ročníkům přibyl v roce 1943 ročník 1924. Celkový počet takto nasazených osob se odhaduje na 600.000.

^{2/} Myslowice, průmyslové město (nyní asi 90 tisíc obyvatel) v Polsku ve vojvodství Katowice, železniční křižovatka.

mě, dovedete si asi představit, jak takový výsledek vypadal, a přestože jsem jim do omrzení opakoval, že jsem žádnou stávkou neorganizoval a pouze se bránil, když mi lágrfýrer ukradl známky z dopisu od maminky, do vyřešení věci mě zavřeli do koncentračního tábora v nedaleké Osvětimi.^{3/}

Málokdo už dneska ví, že Osvětim, to nebyl jenom jeden obrovský koncentrační tábor, to byla celá soustava táborů. Mě zavřeli do jednoho malého, 'útluného' koncentráčku, kde nás bylo asi osm set vězňů v pruhovaných šatech. Pracovali jsme denně dvanact i šestnáct hodin na stavbě, tahali jsme padesátkilové i těžší pytle po schodech nahoru na lešení, když někdo pod tou tíhou spadnul a dost rychle nevyšel, dozorcí do něj chvíli kopali a pak vytáhli pistoli a pif - bylo po něm. Jak říkám, malý, útluný koncentráček...^{4/}

V jednom koutě bylo asi pět pěkných šibeníček seřazených do půlkruhu a dvakrát týdně při ranním apelu vyvolali vždycky pár jmen, tak čtyři nebo pět, přečetli jim rozsudek smrti a hned je pověsili. Jednou, to jsem byl v táboře asi tři neděle, zavolali i mě a já se už loučil se životem. Zavedli mě ale k soudnímu radovi dr. Wolfgangu Müllerovi, to jméno nezapomenou do smrti. Bylo to velké zvíře v uniformě SA a od fronty ho nejspíš uchránila jeho pochroumaná ruka. Měl na starosti můj případ a povídá mi - 'Herr Fischmeister, jste volný! Vyšetřili jsme, že jste měl pravdu, když jste tvrdil, že vám nešlo o žádnou stávku, ale o ukradenou známku z dopisu. Při prohlídce u velitele vašeho pracovního tábora jsme našli plnou vanu nakradených a našmelených věcí a mezi nimi i vaše známky s utrženým rohem obálky, který přesně souhlasí s obálkou vašeho dopisu.^{5/} Mimochodem, ten velitel byl odsouzen k smrti. Tak si jděte vyzvednout šaty, snad najdete něco, co vám padne. Napíšu vám tři dny dovolenou, zajedte se podívat domů a potom nastupíte znovu na své pracoviště.' A podal mi tu známku i moji obálku. Sundal jsem své pruhované hadry, vyfasoval nějaké šaty, doktoru Müllerovi, který byl o nějakých třicet let starší než já, jsem se uctivě poklonil, vyšel jsem před barák, stály tam strážé SS, dvacetiletí kluci jako já, nabídli mi cigarety a povídají,

3/ Osvětim, hromadný název pro 39 nacistických koncentračních táborů u polského města Oswięcim, na ploše 40 km². Zřízen byl 14.6. 1940 a za čtyři a půl roku jeho existence tu byly zavražděny asi 4 miliony lidí, z toho 173 tisíc Čs. občanů.
4/ Nazvat místo, kde denně umírali lidé vysílením z podvýživy a nelidské dřiny, nebo na šibenících, malý útluný koncentráček, je naprosto nemístné a urážející. To platí pro každého. Pro každého - s výjimkou těch, kteří v tom pekle byli. Ti si o tom mohou říkat, co chtějí, a mají na to právo. Co o tom totiž víme my, kteří taková místa známe jen z doslechu. Co víme o duši lidí, kteří tu hrůzu přežili. My ostatní můžeme jenom pietně mlčet a být šťastní, že nás nepotkalo něco podobného. Tehdy nebo nedávno. Tam nebo jinde. Koncentráky s podobnými hrůzami jsou totiž nesporné i dneska, a i právě teď, kdy čtete tyto řádky, v nich lidé - naši současníci - trpí stejně jako ti před více než půl stoletím. A nejsou přitom od nás mnohdy ani tak daleko...

5/ Příhoda s ukradenou známkou, odtrženou z dopisu od maminky, je tak neuvěřitelná, že kdybychom ji četli v knize nebo viděli ve filmu, řekli bychom si, že teď to tedy autor s fantazií skutečně přehnal. Představa, že uprostřed Osvětimi, přišemé továrny na smrt, kde nacisté denně systematicky vraždili desetitisíce lidí a kde lidský život neměl žádnou cenu, někdo vyšetřuje greskní výmluvu zjevného sabotéra, je prostě neuvěřitelná. Ale on nacistický systém skutečně tak fungoval! Nebyla to jen smečka zločinců utržených ze řetězu, byl to i perfektní fungující zločinný systém, založený na formálně precizním "právním řádu", kde na všechno byl předpis. A tak vedle milionů naprosto bezprávných Židů, kteří na základě norimberských zákonů a navazujících právních předpisů ztratili sebemenší nárok na existenci, a tedy nemilosrdně vyhlazovaných bez ohledu na cokoliv, je tady Čech, občan protektorátu, jehož případ je podle jiného předpisu naopak třeba pečlivě vyšetřit a jehož práva je třeba brát v potaz. Zní to neuvěřitelně, ba dokonce šíleně, ale bylo to tak. V knize Pošta v ghettu Terezín je citován jiný neuvěřitelný příklad: 10.10. 1941

pojďte se s námi podívat na popravu! Já, ochromený strachem, jsem s nimi poslušně vykročil. Když jsme došli na popraviště, bylo to v nějaké budově, vlekli tam zrovna toho mého lágrfýrera. To víte, nechťelo se mu, jamroval, řval, kopal, mlátil sebou, ale vytáhli ho na lešení, už tam stálo vedle sebe i několik dalších, svázali mu ruce, navlíkli kolem krku oprátku, pak za nimi pomalu šel jeden a ten do každého toho odsouzeného jenom strčil rukou, jako když si vybíráte šaty z věšáku v čistírně, a oni padali jeden za druhým nějaké dva metry a pak lup, oprátka jim zlomila vaz. Necítil jsem tehdy žádné zadostiučinění, jenom jsem tam stál a koukal na konec toho, kdo mě před pár týdny sám poslal na jistou smrt.^{6/}

S papíry o dovolené jsem nasedl do vlaku, bylo to zrovna v době, kdy Američani začínali bombardovat, a za dva dny jsem se protloukl domů, do Humpolce. Došel jsem ke dveřím našeho bytu, zazvonil, otevřít mi přišla maminka, já vešel dovnitř, upadl jsem a omdlel. Probral jsem se až za několik dní v nemocnici, s těžkým zápalem mozkových blan. Proležel jsem tam několik měsíců, byl jsem kost a kůže, vozil mě na vozíku, nakonec mě komise uznala jako fyzické práce neschopného.

Po válce jsem se přihlásil na medicínu do Prahy. Bydlel jsem tu na koleji krále Alexandra, které zrovna začali říkat Titova kolej. Bydlela tu spousta Jugoslávčů, které jsem dráždil tím, že jsem zásadně používal původní název koleje, který jsem si dokonce nechal vytisknout i na vizitky. Studia jsem měl rozvržena tak, že jsem chtěl končit někdy v roce 1949. V podstatě jsem se do něčeho moc nepletl, ale s komunisty jsem měl pořád nějaké rozbroje. A ono tehdy stačilo málo, po únoru 1948 jsem byl mezi prvními vyloučenými na naší fakultě.

Dostal jsem umístěnku do dolu Hrabák v Mostě. To bylo vysídlené německé město, mimo nás, kteří jsme tu byli za trest, sem přicházeli hlavně Cikáni z východu - ti ale samozřejmě nepracovali. Většinou se nastěhovali do prázdného domu, do prvního nebo druhého patra, uprostřed místnosti si udělali ohniště a když spálili, co se dalo, odstěhovali se vedle.

se v Praze konala rozhodující porada vedoucích nacistických představitelů, jejíž výsledek definitivně určil budoucí osud protektorátních Židů. Jednání, jemuž byli přítomni R. Heydrich, K.H. Frank, A. Eichmann a další, definitivně rozhodlo, že židovské ghetto, přestupní stanice do vyhlazovacích táborů na Východě, bude zřízeno v Terezíně. Tady ale žilo české obyvatelstvo - co s ním? Největší zločinci v historii lidstva, kteří právě naplňovali vyvrážení celého jednoho národa, milionů mužů, žen a dětí, jejichž likvidaci pojímali vlastně jenom jako technický problém, s nímž si je třeba poradit, se pak stejně vášně zabývali otázkou, co s těmi několika desítkami českých rodin, které v Terezíně bydlí a překáží tak vzniku pro nacisty veledůležitýho ghetta. Jak je dostat pryč? Jak je přimět, aby dobrovolně odešly? A na tuhle otázku tihle masoví vrazi z povolání, kteří si právě chladně poradili s miliony lidí, prostě nenašli odpověď. V zápise se praví doslova: "Rodiny, které by nepřístoupily na dobrovolné vystěhování, by se eventuálně mohly ponechat na místě pod podmínkou, že se přizpůsobí poměrům v ghettu." Všichni, kdo jsme alespoň po nějakou dobu žili v komunistickém systému, můžeme jenom kroutit hlavou. Vždyť tohle by pro komunisty nebyl sebemenší problém, kdyby oni potřebovali vysídlit pár rodin z Terezína, nemusely by se na to scházet bůhvíjaké špičky, na to by stačil okresní velitel StB a město by bylo natotata prázdné. Nacisté však měli jiný systém. Pokud jsi podle našich předpisů člověk (a máš to štěstí, že přežiješ naše zacházení), máš i příslušná práva. Ale běda těm, kdo z téhle kategorie byli vyřazeni...

6/ Jakkoliv zní příběh s vyšetřením krádeže známky z dopisu naprosto neuvěřitelně, co je to proti jeho konci, kdy hrdina vychází z koncentráku ve stejnou chvíli, kdy vedou na popravu toho, kdo ho tam, prakticky na jistou smrt, poslal. Kolikrát jsme jen slyšeli, že život sám je největší kombinátor, kterému fantazie spisovatelů těch nejneuvěřitelnějších příběhů nesaží ani po důlky! Tady je toho důkaz.

V Mostě to bylo hrozné, ale dozvěděl jsem se, že to nemá být moje konečná stanice. Jako nepolepšitelný jsem měl být zavřen do pracovního tábora v Jáchymově, tam se ale dlouho nežilo. Koncem roku 1948 jsem se tedy rozhodl utéct. Napřed jsem se schovával u různých cizích lidí, postupně mě posílali dál a dál, pak jsem se napojil na organizaci, která převáděla lidi přes hranice. Opatřili mi falešné doklady, už si ani nepamatuju, na jaké jméno zněly, vím jenom, že mi místo titulu MUC. - student medicíny - napsali MVC. - student veterinárního lékařství. Ty doklady byly asi dobré, protože nás po cestě k hranicím kontrolovala policie a nechali nás být.

26. ledna 1949, to datum nezapomenu, mě autem přivezli k nějakému lesu a řekli - pět set metrů tímhle směrem je hranice. Šel jsem lesem, až jsem uviděl hraniční kámen, z jedné strany byla ČSR, z druhé Deutschland. Šel jsem dál, až jsem narazil na místní policii, zavezli mě do uprchlického tábora, byl to bývalý koncentrák Flossenbürg, ve kterém teď byli ubytováni uprchlíci, a po nějaké době jsem dostal stipendium na medicínu do Ženevy. Vystudoval jsem ji, byly to krásné roky, když si odmyslíte, že jste sám v cizině, bez přátel a bez prostředků, bez jediné zprávy o vlastní rodině.

Po škole jsem hledal místo, uměl jsem francouzsky, a tak jsem se rozhodl pro kanadský Quebec. Pracoval jsem tam v církevní nemocnici, když jsem nastoupil, ptali se mě na rodiče a prarodiče, jestli byli katolíci. Řekl jsem, že samozřejmě, a byla to pravda, vždyť jaké jiné náboženství by taky za Rakousko-Uherska mohli vyznávat. Na moje přesvědčení se neptali, asi jim připadalo samozřejmé, že jsem katolík, když k nim chci jít pracovat. Ale já jsem byl vždycky ateista, a tak se mi pěkně zajíдалo každé ráno brzo vstávat na mši svatou a mít pořád kolena otačená od modlení. Vydržel jsem to šest let a byl bych tam i déle, ale jednou jsem se neopatrně poďekl kolegovi, ten nelenil, hned to nahlásil a já jsem dostal 24 hodin na to, abych se zabalil a vypadnul.

Co jsem měl dělat. Byl jsem sice kanadský občan, ale tak mě to otrávil, že ačkoliv jsem neuměl anglicky, odjel jsem do Washingtonu. Naučil jsem se jazyk, tři roky znovu studoval vysokou školu, udělal si nový doktorát a nastoupil do státní nemocnice jako psychiatr. Víte, v Americe je moc zcvoklých, a tak tam psychiatry potěbujou. Mohl jsem si sice otevřít soukromou praxi a vydělávat pětkrát víc peněz, ale mě bavilo pracovat v nemocnici, pro vládu - jak se tam říká. Byl jsem i v nemocnici pro veterány, pak jsem se přestěhoval do Georgie. Nakonec jsem udělal i kariéru, byl jsem primářem, ředitelem kliniky, zdravotním radou, učil jsem i na univerzitě.

Oženil jsem se s Českou, krásným a vzdělaným děvčetem, pracovala v knihovně Kongresu Spojených států, bohužel onemocněla těžkou plicní chorobou, přestěhovali jsem se k kvůli tomu na Floridu, tam je dobrý vzduch a slunce, dlouho tady byla odkázaná na lůžko a dýchací přístroj, a nakonec mi umřela. Děti jsme neměli, a tak jsem zůstal sám. V té době jsem na tom byl zdravotně taky už dost špatně, vypovědělo mi srdce i cévy, přišel infarkt a mrtvice a kolegové mi předpovídali to nejhorší. Ležel jsem v nemocnici, čekal na těžkou operaci srdce a najednou se tam jako asistentka objevila moje bývalá žačka, specializovaná na otevírání srdce. Strašně mi těch několik měsíců rehabilitace pomáhala, najednou se mi zase chtělo bojovat o život, a tak jsem se i díky ní z toho nakonec dostal, i když následků ochrnutí jedné ruky a nohy se už asi nezbavím. I když je Martha o třicet let mladší než já,

spřátelili jsme se a nakonec se i vzali. Svatbu jsme měli u mě doma, v Humpolci.

Jako státní zaměstnanec jsem nikdy nebyl nějak zvlášť bohatý, ale chudý jsem taky nebyl, a tak jsem si postupně začal nakupovat známky. Začal jsem s tím už v Kanadě, kde mi v nemocnici platili 25 dolarů měsíčně. To bylo strašně málo, přesto jsem se rozhodnul, že si z toho budu pokaždé pár dolarů ukládat a na konci roku si koupím nějakou pěknou známku. Tou první byl rakouský aršík Wipa 1933, stál mě 20 dolarů, dneska je to nic, ale tehdy to pro mě byly velké peníze. Za těch pomalu padesát let, co jsem v cizině, jsem se setkal se strašnou spoustou lidí, filatelistů, a narazil na spoustu zajímavých známek. Pěkné známky jsem koupil od obchodníka Stacha, který měl před válkou krám v Praze.

Postupně jsem sesbíral hezkou sbírku předválečného Československa a klasického Rakouska. Za Československo jsem dostal několik zlatých medailí, ale v posledních letech už ne, to se musím spokojit s pozlacenými - prý nemám hezké popisky a úvodní list... Přitom mám ve sbírce spoustu vzácných známek, včetně všech tří našich největších rarit - chybotisk 50/50 doplatit a čtyřkorunu a desetikorunu s přetiskem Pošta československá 1919 na žilkovaném papíře. Vystavuji i korunové meziarší Nitra a další dobré věci, a přece mi to není nic platné. Slyšel jsem názor, že to s tím úvodním

listem a popiskami vymysleli ti, kteří sami žádné kanóny nemají, a tak si chtějí nahonit body alespoň vzorným popisem exponátu, aby si taky mohli nadělit nějaké ty medaile. Možná na tom něco bude.

Maminka mi umřela v roce 1962, já ji od roku 1948 neviděl a nemohl jsem jí ani přijet na pohřeb. Dokonce jsme si ani nemohli moc psát, prostě tehdy byla taková doba. Domů jsem poprvé směl přijet až přesně za čtyřicet let, v roce 1988, na světovou výstavu PRAGA. Tehdy jsem poprvé dostal vizum. Už předtím jsem ale nakupoval známky na aukcích POFIS, přes Artii jsem posílal písemné příkazy a platil jim to v dolarech. Domů mě pustit nechtěli, ale moje peníze jim byly dobré.

Dneska už do Čech jezdím častěji, i několikrát ročně. V Humpolci bydlím vždycky v hotelu Jermásek, vedle mého rodného domu. Mám tady kamaráda z mládí, profesora Jiřího Rychetského, bývalého ředitele školy, a ten, ačkoliv známky nesbírá, se mnou pak obětavě objíždí filatelistické aukce, kde si chci ještě něco koupit pro svůj exponát. Přihlásil jsem se totiž i na Pragu 1998 a jsem zvědav, jak se bude jury líbit. Snad dají víte na známky než na popisky a titulní list. To víte, mě už se klepou ruce, tak to tam mám nadepsané, jak umím. Je mi pětasedmdesát a mám za sebou těžký infarkt a těžkou srdeční operaci, v nohách nemám pomalu žádné žíly, všechny mi je přišli na srdce místo arterií. Taky se mi už těžko chodí, sotva se šourám o holi, ale na Pragu přijedu, jestli mi zdraví dovolí, určitě!"

Pan doktor Fischmeister na výstavu PRAGA '98 nakonec skutečně přijel, a to doslova - na invalidním vozíčku, a přes rukou psané popisky za svůj exponát předválečného Československa dostal zlatou medaili.

Když jsem se s ním pak před jeho odletem do Ameriky loučil, tenhle starý pán, který jen o vlásek unikl smrti v nacistickém koncentračním táboře a kterému totéž chystali komunisté, před nimiž nakonec musel utéct z vlasti, mi řekl s přesvědčením - "Nacismus a komunismus je ta samá věc!" A já v tu chvíli cítil, že ví, o čem mluví.

FRANTIŠEK BENEŠ